

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА АРХЕОЛОГІЇ, ЕТНОЛОГІЇ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету історії та
міжнародних відносин
/Віталій АНДРЕЙКО/

«30» травня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТОТАЛІТАРНА КУЛЬТУРА

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітня програма
Статус дисципліни
Мова навчання

перший (бакалаврський)
03 Гуманітарні науки
034 Культурологія
Культурологія
обов'язкова
українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Тоталітарна культура» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія, освітньої програми «Культурологія».

Розробник: Леньо П. Ю., к.і.н., доцент кафедри археології, етнології та культурології ФІМВ

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри археології, етнології та культурології

протокол № 11 від «9» червня 2023 р.

Завідувач кафедри Надія КЕРЕЦМАН

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 8 від «30» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії Світлана МИШКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма Навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	4	5
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3.6 аудиторних – 44	8	9
	Лекції:	
	24	10
	Практичні (семінарські):	
	20	2
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Тоталітарна культура» є засвоєння матеріалу з предмету дисципліни, яка займається аналізом понять тоталітаризм, тоталітарна культура, види тоталітарних режимів. По засвоєнню курсу студент повинен вміти аналізувати тоталітарне мистецтво, тоталітарне суспільство, розбиратися в особливостях культури тоталітарних режимів ХХ ст. та сучасності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ЗК - 01
Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	ЗК – 02
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ЗК – 03
Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	ЗК – 04
Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.	ЗК – 06

Фахові компетентності

Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.	ФК-01
Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів;	ФК-03
Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).	ФК-04
Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства	ФК-05

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Тоталітарна культура» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр НД за ОП:

ОК 01. Вступ до спеціальності

ОК 08. Загальна теорія мистецтва

ОК 13. Культура повсякдення

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Тоталітарна культура», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію	ПРН 1
Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру	ПРН 2
Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.	ПРН 3
Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування	ПРН 4
Розпізнавати та класифікувати різні типи культурних продуктів, визначати їх якісні характеристики на основі комплексного аналізу.	ПРН 10

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Тоталітарна культура»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти логічно мислити, викладати свої думки у тому числі критично відноситися до змін у сфері культури, державної пропаганди,	ПРН 1
Знати еволюцію понятійно-категоріального апарату, що мають відношення до предмету дисципліни	ПРН 2
Знати історію становлення й розвитку тоталітарних культур	ПРН 3
Розбиратися в основних підходах до феноменів тоталітаризму, тоталітарної культури.	ПРН 4
Вміти аналізувати тоталітарні культури, порівнювати їх та знаходити спільні й відмінні риси, орієнтуватися в ознаках тоталітаризації суспільства	ПРН 10

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: відповіді на семінарських заняттях, контрольні роботи, залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю : доповіді на семінарських заняттях, виконання практичних завдань. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, захист реферату

Форма модульного контролю : письмова контрольна робота. Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання.

Форма підсумкового семестрового контролю : усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

	Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	60	100
12	12	12	12	12		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	20	40
Модульна контрольна робота	1	60
Разом		100

Об'єктами поточного контролю знань студентів є :

- Активність та результативність роботи на практичних заняттях
- Виконання завдань самостійного опрацювання
- Виконання індивідуальної роботи

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Виконання модульної контрольної роботи передбачає розгорнуті письмові відповіді на 2 завдання/питання. Кожна правильна відповідь максимально оцінюється в 30 балів. До модульної контрольної роботи допускаються студенти які відвідали не менше 90 % аудиторних занять і отримали не менше 60 % від можливої кількості балів за поточну роботу.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	Відмінно	Зараховано
82 - 89	B	Добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D		
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--------	----------	--	---

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Вступ до предмету дисципліни.

Предмет і завдання курсу. Теоретичні аспекти дослідження тоталітаризму та тоталітарної культури. Поняття та типології фашизму, більшовизму, нацизму (Е.Нольте, А.Граціозі). Провідні дослідники тоталітаризму. Труднощі інтерпретації поняття «тоталітаризму». Ханна Арендт «Джерела тоталітаризму». Сучасні (альтернативні) підходи до дослідження тоталітарних режимів. Поняття та ознаки тоталітарної культури. Закономірності/подібності та специфічні/особливі риси тоталітарних культур (теоретичні узагальнення та порівняння).

Тема 2. Тоталітарні культури Європи міжвоєнного періоду.

Авторитаризм та тоталітаризм як характерні ознаки державних політичних режимів в міжвоєнний період у Європі. Особливості тоталітаризму СРСР, Німеччини, Італії та інших країн. Монументалізм у мистецтві, як характерна особливість наприкінці «довгого» ХІХ ст. Монументалізм та гігантоманія тоталітарних режимів ХХ ст. Культ здорового тіла та душі у мистецтві міжвоєнного періоду. Популярність соціального дарвінізму як характерної ознаки культури західноєвропейського суспільства. Роль пропаганди у популяризації тоталітарної культури. Міфотворчість та міфологія як елемент популізму та історичної політики тоталітарних режимів. Жанрові та стилістичні особливості культури тоталітарних країн Європи. Культ вождя в країнах Європи та її рефлексія в зразках культури. Колективні ідентичності та колективні маніфестації.

Тема 3. Тоталітарні культури центральної та південно-східної Азії.

Конфуціанство, східний деспотизм, «азіатський спосіб виробництва» як ідейна платформа тоталітарних культур східної Азії. Культурна революція. Монументальне мистецтво КНДР, КНР : спільне та відмінне. Чучхе та маоїзм – елементи духовного життя азіатських комуністичних суспільств. Візуальна пропаганда як мистецтво. Соціальна ієрархія в тоталітарних суспільствах та культурах. Культ вождя в культурі. Святково-обрядова та ритуальна сфера життя.

Тема 4. Культура тоталітарних режимів сучасності

Тоталітарні та авторитарні суспільства/культури сучасності. Релігійні тоталітарні секти : соціальна привабливість та їх вплив на сучасну культуру. Тенденції тоталітаризації країн пострадянського простору : європейський vs азіатський варіанти. Спроби реваншу тоталітаризму та авторитаризму в умовах глобалізації та вестернізації (приклад Росії та Угорщини) Пережитки тоталітарної культури та тоталітарної свідомості суспільства в Україні.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
8-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Вступ. Теоретичні аспекти дослідження тоталітаризму та тоталітарної культури	14	4	4			6
Тема 2. Тоталітарні культури Європи міжвоєнного періоду	34	6	8			20
Тема 3. Тоталітарні культури пд-сх. Азії	25	6	4			15
Тема 4. Тоталітарні культури та режими сучасності	15	6	4			5
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль		24	20			46
Разом за семестр	90	24	20			46

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Модуль 1						

Тема 1. Вступ. Теоретичні аспекти дослідження тоталітаризму та тоталітарної культури	34	4	2			28
Тема 2. Тоталітарні культури Європи міжвоєнного періоду	22	2				20
Тема 3. Тоталітарні культури пд-сх. Азії	17	2				15
Тема 4. Тоталітарні культури та режими сучасності	17	2				15
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль						
Разом за семестр	90	10	2			78

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Дискусійні питання розуміння тоталітаризму	4	2
2	Культ тілесності та фізичної досконалості в зразках тоталітарних культур першої половини ХХ ст.	4	
3	Пропагандистський характер тоталітарних культур ХХ ст.	4	
4	Монументальне мистецтво тоталітарних культур ХХ ст.	4	
5	Візуальна естетика тоталітарних культур (порівняльні аспекти)	4	
Разом		20	2

Перелік питань для підсумкового контролю

1. Провідні дослідники тоталітаризму
2. Ознаки тоталітарного режиму за Х. Арндт
3. Джерела тоталітаризму
4. Сучасні трактування тоталітаризму (А.Граціозі та ін.)
5. Основні моделі тоталітаризму : спільне та відмінне
6. Ознаки авторитаризму
7. Ознаки тоталітарної культури
8. Особливості тоталітарної культури СРСР
9. Авангард в Радянському Союзі
10. Соцреалізм як стиль радянської культури
11. Пропаганда як необхідний елемент тоталітарної культури
12. Порівняльна характеристика монументального мистецтва тоталітарних країн міжвоєнного періоду
13. Звернення до історичного минулого як до джерела натхнення в тоталітарній культурній традиції
14. Особливості тоталітарної культури Італії періоду Муссоліні
15. Особливості тоталітарної культури гітлерівської Німеччини
16. Особливості тоталітарної культури комуністичного Китаю
17. Особливості тоталітарної культури Північної Кореї
18. Тоталітарні режими сучасності : культура та ідеологія
19. Сучасні тоталітарні секти та їх культурний вплив

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

З метою підвищення якості засвоєння матеріалу при проведенні занять використовуються різноманітні демонстраційні матеріали: фрагменти публікацій, аудіо-візуальні джерела та фільми, джерельної літератури. Проведення занять передбачає стандартно обладнані навчальні аудиторії та використання технічних засобів (ноутбук, проектор).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Арендт Ханна. Джерела тоталітаризму. Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. 584 с.
2. Безклубенко Сергій. Українська культура : погляд крізь віки. Історико-теоретичні нариси. Ужгород : «Карпати», 2006. 512 с.
3. Борисенко Мирослав. До проблеми осмислення тоталітарної культури // Етнічна історія народів Європи. 2001. Вип. 10. С. 30-33.
4. Дем'яненко Б.Л. Три моделі тоталітаризму: Порівняльний аналіз фашизму, більшовизму та націонал-соціалізму. К. : Нелень, 2000. 254 с.
5. Гобсбаум Ерік. Вік екстремізму. Коротка історія XX віку. Київ : Видавничий дім «Альтернативи», 2001.
6. Граціозі Андреа. Війна і революція в Європі 1905-1956 рр. Київ : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2005. 350 с.
7. Косів Василь. Українська ідентичність у графічному дизайні 1945-1989 років. К. : Родовід, 2019. 480 с.
8. Колаковський Лешек. Мої правильні погляди на все. Київ : Видавничий дім : «Києво-Могилянська академія», 2005. 278 с.
9. Тері Мартин. Імперія національного вирівнювання. Нації та націоналізм у Радянському Союзі (1923–1939 роки). Київ : Критика, 2013. 646 с.
10. Шкандрій Мирослав. Модерністи, марксистки і нація. Українська літературна дискусія 1920-х років. Київ : Ніка-Центр, 2012. 384 с.
11. Трубайчук А. Розумков В. Що таке тоталітаризм? // Пам'ять століть. 1998. № 6. С. 27.
12. Добренко Є. Тоталітарні засади соцреалізму // Слово і час. 1992. № 7. С. 10.
13. Капітоненко Олександра Михайлівна. Мода тоталітаризму та посттоталітаризму в європейській культурі: філософсько-антропологічний аналіз. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук. Київ, 2017. 180 с.
14. Bonnell Victoria E. Iconography of power. Soviet Political Posters under Lenin and Stalin. Berkley – Los Angeles – London: University of California Press. 1999. 363 s.
15. Curtis Penelope. Sculpture 1900-1945. After Rodin. New York : Oxford University Press, 1999. 287 p.
16. Golomstock Igor. Totalitarian Art : In the Soviet Union, the Third Reich, Fascist Italy and the People's Republic of China. New York : Harper Collins Icon Editions, 1990. 362 p.
17. Nolte E. Three Faces of Fascism: Action Francaise, Italian Fascism, National Socialism. New York, Chicago, San Francisco : New American Library, 1969, 699 p.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)